

ΑΡΧΙΠΕΛΑΓΟΣ

Συγγένεια, Αφορμαλιστική οργάνωση και
εξεγερσιακά σχέδια

ΑΡΧΙΠΕΛΑΓΟΣ

Συγγένεια, Αφορμαλιστική οργάνωση και εξεγερσιακά σχέδια.

Γιατί επανερχόμαστε στα ζητήματα της συγγένειας και της αφορμαλιστικής οργάνωσης; Σίγουρα όχι γιατί λείπουν οι απόπειρες για να διερευνήσουμε και να εμβαθύνουμε αυτές τις πτυχές του αναρχισμού, επίσης όχι επειδή οι παλαιότερες όπως και οι σημερινές συζητήσεις δεν εμπνέονται από αυτές, και σίγουρα όχι επειδή υπάρχει έλλειψη κειμένων, παρόλο που τις περισσότερες φορές είναι σε άλλες γλώσσες και προσεγγίζουν τα ζητήματα αυτά ίσως με έναν πιο δυναμικό τρόπο. Παρ' όλα αυτά, χωρίς αμφιβολία, ορισμένες έννοιες απαιτούν μια διαρκή αναλυτική και κριτική προσπάθεια, εάν δεν θέλουν να χάσουν το νόημα τους από την ολοένα και πιο συχνή χρήση και αναπαραγωγή τους. Διαφορετικά, οι ιδέες μας κινδυνεύουν να μετατραπούν σε κοινοτοπίες, σε «αυτονόητα», ένα γόνιμο έδαφος για το ηλίθιο παιχνίδι του ανταγωνισμού ταυτοτήτων, όπου η κριτική σκέψη καθίσταται αδύνατη. Συμβαίνει επίσης η αναζήτηση του συγγενούς να απορρίπτεται γρήγορα από κάποιους σαν να επρόκειτο για μια σχέση που εστιάζεται αποκλειστικά στις δικές τις ιδέες, μια σχέση που δεν θα επέτρεπε την επαφή με την πραγματικότητα αλλά ούτε και με τους συντρόφους. Ενώ άλλοι προβάλλουν την συγγένεια σαν έμβλημα, σαν κάποιο είδος σύνθημα, και όπως συμβαίνει συνήθως με όλα τα συνθήματα, το αληθινό τους νόημα, το πιο βαθύ και προωθητικό, είναι το πρώτο θύμα.

Καμία ανθρώπινη δραστηριότητα δεν είναι εφικτή χωρίς οργάνωση, τουλάχιστον αν με τον όρο οργάνωση εννοούμε τον συντονισμό των διανοητικών και σωματικών προσπαθειών που κρίνονται αναγκαίες για την επίτευξη ενός στόχου. Ο ορισμός αυτός αναδεικνύει μια σημαντική πτυχή που συχνά ξεχνάμε, η οργάνωση είναι *λειτουργική*, στοχεύει στη επίτευξη ενός στόχου, σε *δράση* με την ευρύτερη έννοια του όρου. Εκείνοι που σήμερα προτρέπουν τον κόσμο να οργανωθεί, χωρίς κάτι παραπέρα, με έλλειψη σαφών στόχων και περιμένοντας ώστε το ίδιο το κάλεσμα σε οργάνωση, να προκαλέσει αυτόματα όλα τα υπόλοιπα, ορίζουν το γεγονός της οργάνωσης ως αυτοσκοπό. Στην καλύτερη των περιπτώσεων, ενδεχομένως να ελπίζουν ότι μια προοπτική θα προκύψει από αυτό, μια προοπτική που δεν είναι σε θέση να οραματιστούν οι ίδιοι ή να συντάξουν το γενικό της περίγραμμα, αλλά η οποία θα γίνει μόνο νοητή ή αντιληπτή σε κάποιο συλλογικό και οργανωμένο περιβάλλον. Τίποτα δεν είναι λιγότερο αληθές. Μια οργάνωση είναι γόνιμη μόνο όταν τροφοδοτείται, όχι από τη κοινότυπη ποσοτική παρουσία, αλλά από τα άτομα που τη χρησιμοποιούν, προκειμένου να επιτευχθεί ένας κοινός στόχος. Με άλλα λόγια, είναι άσκοπο να σκεφτόμαστε ότι μέσω της οργάνωσης θα λύσουμε τα ζητήματα του πώς, τι, που και γιατί να αγωνιστούμε μέσω του μαγικού ραβδιού της συλλογικότητας. Στην καλύτερη των περιπτώσεων – ή στην χειρότερη, αναλόγως το πως βλέπεις τα πράγματα -, ίσως να βρίσκαμε ένα βαγόνι για να ανεβούμε, ένα βαγόνι που κατευθύνεται από κάποιον άλλο, και θα βρισκόμαστε στη θέση να απολαμβάνουμε το μάλλον δυσάρεστο ρόλο του *ακολουθητή*. Είναι τότε θέμα χρόνου μόνο πριν, αηδιασμένοι και δυσανεκτικοί, έρθουμε σε ρήξη με αυτή την οργάνωση.

Η οργάνωση επομένως είναι εξαρτημένη από το τι θέλουμε να κάνουμε με αυτή. Για τους αναρχικούς, θα πρέπει να προσθέσουμε σ' αυτό την άμεση σχέση που πρέπει να υπάρχει με το τι προσπαθούμε να πετύχουμε, το ιδανικό για το οποίο αγωνιζόμαστε και τον τρόπο να το πετύχουμε. Παρά τη σύγχρονη μεταμφίεση και το παιχνίδι των λέξεων, στους περισσότερους ή λιγότερο περιπλανώμενους μαρξιστές, τα κόμματα εξακολουθούν να θεωρούνται το κατάλληλο μέσο για να πολεμήσεις εναντίον των πολιτικών κομμάτων. Θεωρείται ότι η πολιτική κατοχύρωση των προωθημένων παραγωγικών δυνάμεων ακόμα και σήμερα (σε μια εποχή κατά την οποία το εύρος της βιομηχανικής καταστροφής είναι προφανές σε όλους), είναι ο κατάλληλος τρόπος για να τερματιστούν οι καπιταλιστικές σχέσεις. Κάποιοι θέλουν να λάβουν μέτρα για να καταστήσουν περιττά όλα τα υπόλοιπα μέτρα. Οι αναρχικοί δεν έχουν καμία σχέση με αυτά τα κόλπα, γι' αυτούς τα μέσα και οι σκοποί πρέπει να συμπίπτουν. Η εξουσία δε μπορεί να πολεμηθεί με εξουσιαστικές μορφές οργάνωσης. Αυτοί που περνούν το χρόνο τους ψυρίζοντας τα λεπτά σημεία της μεταφυσικής, και αντιλαμβάνονται αυτή την επιβεβαίωση ως επιχείρημα εναντίον της χρήσης βίας,

μια δικαιολογία ή μια συνθηκολόγηση από τους αναρχικούς, καταδεικνύουν μέσα από αυτό, κυρίως, τη βαθιά επιθυμία τους για την τάξη και την αρμονία. Κάθε ανθρώπινη σχέση είναι συγκρουσιακή, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι είναι απαραίτητα και *εξουσιαστική*. Το να συζητάμε αυτά τα ζητήματα με απόλυτους όρους είναι σίγουρα δύσκολο, αλλά παρ' όλα αυτά το γεγονός αυτό δεν σημαίνει ότι η *ένταση προς τη συνέπεια* δεν είναι ένα ζωτικής σημασίας ζήτημα.

Εάν σκεφτόμαστε ότι στις μέρες μας η συγγένεια και οι ομάδες συγγένειας είναι οι πιο κατάλληλες μορφές αγώνα και αναρχικής παρέμβασης στις κοινωνικές συγκρούσεις, είναι επειδή αυτή η θεώρηση είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με τον τρόπο που αντιλαμβανόμαστε αυτόν τον αγώνα και τις παρεμβάσεις αυτές. Στην πραγματικότητα υπάρχουν δυο τρόποι να αντιμετωπίσεις αυτό το ζήτημα, δρόμοι που δεν είναι διαμετρικά αντίθετοι, αλλά επίσης δεν συμπίπτουν απολύτως. Από τη μία πλευρά, υπάρχει η μη διαπραγματεύσιμη ανάγκη της *συνέπειας*. Από εκεί προκύπτει στη συνέχεια το ζήτημα: σε ποίο βαθμό κάποιες αναρχικές μορφές οργάνωσης (παίρνοντας για παράδειγμα τις οργανώσεις σύνθεσης, με προγράμματα, διακηρύξεις αρχών και συνέδρια, όπως οι αναρχικές ομοσπονδίες και οι αναρχοσυνδικαλιστικές ενώσεις) ανταποκρίνονται στη δική μας ιδέα για τον αναρχισμό. Από την άλλη, υπάρχει το θέμα της *καταλληλότητας* ορισμένων οργανωτικών δομών. Αυτή η καταλληλότητα εστιάζει το ζήτημα περισσότερο στο πεδίο των ιστορικών συνθηκών, στους στόχους που θέλουμε να επιτύχουμε (και κατά συνέπεια στην οργανωτική μορφή που είναι περισσότερο προσαρμοσμένη σ' αυτή), στη κοινωνική και οικονομική κατάσταση... Απέναντι στις μεγάλες ομοσπονδίες, χωρίς αμφιβολία, θα προτιμούσαμε, όπως και σε παλαιότερες εποχές, μικρές ομάδες που κινούνται με ευελιξία και αυτονομία, παρ' όλα αυτά στο επίπεδο της καταλληλότητας σε μια κατάσταση, με μεγάλη δυσκολία κάποιος μπορεί να αποκλείσει εκ των προτέρων ότι σε συγκεκριμένες συνθήκες, η επιλογή της ειδικής και ομόσπονδης αναρχικής οργάνωσης αγώνα, ενός αντάρτικου σχηματισμού... μπορεί (ή μάλλον, θα μπορούσε να έχει) απάντηση σε ορισμένες ανάγκες.

Θεωρούμε ότι η συνεισφορά στις εξεγερσιακές ρήξεις ή η εξ αρχής δημιουργία τους είναι σήμερα η πλέον κατάλληλη αναρχική παρέμβαση στον αγώνα ενάντια στην κυριαρχία. Σαν εξεγερσιακές ρήξεις, εννοούμε τη θέληση ενός έστω προσωρινού ρήγματος στον χωροχρόνο της κυριαρχίας, επομένως μιας απαραίτητα *βίαιης* ρήξης. Παρόλο που τέτοιες ρήξεις έχουν επίσης μια ποσοτική πτυχή (καθώς είναι κοινωνικά φαινόμενα που δεν μπορούν να μεταπέσουν σε οποιαδήποτε ενέργεια μιας χούφτας επαναστατών), αυτές προσανατολίζονται στην ποιότητα της σύγκρουσης. Στοχεύουν στις δομές και τις σχέσεις της εξουσίας, δραπετεύοντας από τον χωροχρόνο της και επιτρέποντας, μέσω των εμπειριών που συσσωρεύουν και των μεθόδων αυτοοργάνωσης και άμεσης δράσης που χρησιμοποιούν, να αμφισβητούν και να επιτίθενται σε ολοένα περισσότερες μορφές κυριαρχίας. Με λίγα λόγια, θεωρούμε τις εξεγερσιακές ρήξεις ως απαραίτητες στον δρόμο για τον επαναστατικό μετασχηματισμό του υπάρχοντος.

Από όλα αυτά προκύπτει λογικά το ζήτημα της γνώσης του πώς οι αναρχικοί μπορούν να οργανωθούν προκειμένου να συνεισφέρουν σε τέτοιες ρήξεις. Χωρίς να απαρνούμαστε τη πάντα σημαντική διάδοση των αναρχικών ιδεών, δεν είναι το ζήτημα σήμερα, κατά την γνώμη μας, να μαζευτούμε με κάθε κόστος όσο περισσότεροι άνθρωποι γύρω από τον αναρχισμό. Με άλλα λόγια, δεν θεωρούμε ότι αυτό που είναι απαραίτητο σήμερα είναι οι ισχυρές αναρχικές οργανώσεις με μια ευρεία λάμψη που είναι σε θέση να προσελκύσουν τους εκμεταλλευόμενους και τους αποκλεισμένους, ως ποσοτικό πρελούδιο για τις οργανώσεις αυτές που με τη σειρά τους θα δώσουν (όταν ωριμάσουν οι συνθήκες) το σήμα της εξέγερσης. Επιπρόσθετα, θεωρούμε ότι τις εξεγερσιακές ρήξεις δεν μπορεί να φανταστεί κανείς σήμερα να ξεκινούν από οργανώσεις που υπερασπίζονται τα συμφέροντα μιας συγκεκριμένης κοινωνικής ομάδας, όπως για παράδειγμα από τις περισσότερο ή λιγότερο αναρχοσυνδικαλιστικές μορφές. Η ενσωμάτωση τέτοιων οργανώσεων εντός της δημοκρατικής διαχείρισης ταιριάζει απόλυτα στην σύγχρονη καπιταλιστική οικονομία, είναι αυτή η ενσωμάτωση που κατέστησε αδύνατη στις μέρες μας το δυνητικό πέρασμα από μια αμυντική σε μια επιθετική θέση. Τέλος, μας φαίνεται επίσης αδύνατο ότι στις μέρες μας, μια

ισχυρή «συνομοσία» θα ήταν σε θέση, μέσα από διάφορα χειρουργικά χτυπήματα, να συγκρουστεί με την κυριαρχία και να παρασύρει τους εκμεταλλευόμενους στην εξεγερσιακή περιπέτεια, ακόμη και πέρα από τις αντιρρήσεις που μπορεί να έχουμε με αυτό τον τρόπο οπτικής των πραγμάτων. Σε ιστορικές συνθήκες στις οποίες η εξουσία ήταν έντονα συγκεντρωτική, όπως στην τσαρική Ρωσία, εξακολουθούσε να φαντάζει εφικτό το όραμα μιας άμεσης επίθεσης στην καρδιά του κτήνους (στην περίπτωση αυτή η δολοφονία του τσάρου) ως το προεξοφτούμενο μιας γενικευμένης επανάστασης. Στο πλαίσιο της αποκεντρωμένης εξουσίας όπως αυτή που γνωρίζουμε, το ζήτημα δεν μπορεί πλέον να εστιάζεται στην επίθεση στην καρδιά του κτήνους, υποθέτοντας το σενάριο όπου μια, καλοσχεδιασμένη επίθεση, θα μπορούσε να ταρακουνήσει τα θεμέλια της κυριαρχίας (κάτι που προφανώς δεν υποβιβάζει σε καμία περίπτωση τη σημαντικότητα των καλά εστιασμένων επιθέσεων). Συνεπώς άλλα μονοπάτια πρέπει να διερευνηθούν.

Συγγένεια και ομάδες συγγένειας

Πολλοί εκφράζουν τις επιφυλάξεις τους σχετικά με την συγγένεια. Είναι πράγματι πολύ πιο εύκολο και λιγότερο απαιτητικό να ενταχθούν σε κάτι, σε μια οργάνωση, μια μόνιμη συνέλευση ή ένα χώρο και να αναλαμβάνουν και να αναπαράγουν τυπικά χαρακτηριστικά, παρά να αναλάβουν μια μακρά και ανεξάντλητη διερεύνηση για τους συντρόφους με τους οποίους να μοιράζονται κοινές ιδέες, αναλύσεις και ενδεχόμενα σχέδια. Επειδή η συγγένεια είναι ακριβώς αυτό: σύντροφοι που γνωρίζουν ο ένας τον άλλο, μοιράζονται μια κοινή ανάλυση η οποία οδηγεί σε προοπτικές δράσης. Η συγγένεια είναι συνεπώς προσανατολισμένη από τη μια πλευρά, προς την κατεύθυνση της εμβάθυνσης της θεωρίας, και, από την άλλη, προς την παρέμβαση στις κοινωνικές συγκρούσεις.

Η συγγένεια είναι ριζοσπαστικά τοποθετημένη στο πεδίο του *ποιοτικού*. Επιδιώκει την ανταλλαγή των ιδεών και των μεθόδων, και δεν αποσκοπεί στην απεριόριστη ποσοτική ανάπτυξη. Για πολλούς συντρόφους η μεγαλύτερη ανησυχία, αν και πολλές φορές αποκρύβεται επιμελώς, φαίνεται να εστιάζεται στον αριθμό. «Πόσοι ήμασταν εκεί;» «Πως θα γίνουμε περισσότεροι?». Από την πόλωση σε μια τέτοια ερώτηση και από τον πανικό ότι σήμερα δεν είμαστε πολλοί, δεδομένου του γεγονότος ότι πολλοί άλλοι δεν συμμερίζονται τις ιδέες μας (και, όχι καν ασυνείδητα), προκύπτει το συμπέρασμα ότι θα πρέπει, για να προσελκύσουμε τον κόσμο, να αποφύγουμε να δώσουμε πολύ μεγάλη έμφαση σε ορισμένες ιδέες. Στις μέρες μας είναι αρκετά σπάνιο να βρεις άτομα να πωλούν κάρτες μέλους για κάποια επαναστατική οργάνωση, προορισμένη να αυξηθεί ποσοτικά και φιλοδοξώντας να εκπροσωπήσει ολοένα και περισσότερους εκμεταλλευόμενους, αλλά είναι πολλοί εκείνοι που θεωρούν ότι ο καλύτερος τρόπος να γνωρίσεις άλλους συνίσταται στην οργάνωση «συναινετικών» δραστηριοτήτων, όπως για παράδειγμα αυτοδιαχειριζόμενα μπαρ, εργαστήρια, συναυλίες κτλ. Σίγουρα τέτοιες δραστηριότητες έχουν τη σημασία τους, ωστόσο όταν αντιμετωπίζουμε το ζήτημα της συγγένειας μιλάμε για κάτι άλλο. Η συγγένεια δεν είναι το ίδιο πράγμα με την φιλία. Βέβαια τα δύο δεν αλληλοαποκλείονται, αλλά δεν είναι επειδή μοιραζόμαστε ορισμένες κοινές αναλύσεις που κοιμόμαστε και μαζί, και το αντίστροφο. Κατά τον ίδιο τρόπο, μόνο και μόνο επειδή ακούμε την ίδια μουσική, δεν σημαίνει ότι θέλουμε να αγωνιστούμε με τον ίδιο τρόπο ενάντια στην κυριαρχία.

Η αναζήτηση της συγγένειας συμβαίνει σε ένα διαπροσωπικό επίπεδο. Δεν είναι ένα συλλογικό γεγονός, μια ομαδική σχέση, όπου είναι πάντα ευκολότερο κανείς να ακολουθεί παρά να σκέφτεται μόνος του. Η εμβάθυνση στη συγγένεια είναι τελικά ένα ζήτημα σκέψης και δράσης, αλλά ενδεχομένως, η συγγένεια δεν προκύπτει τόσο στο να φέρεις εις πέρας μαζί με άλλους μια δράση, περισσότερο αποτελεί ένα σημείο εκκίνησης για να είναι ικανός κάποιος να δράσει από κοινού. Εντάξει, αυτό είναι προφανές, μπορεί κάποιος να πουν, αλλά τότε αυτό θα σήμαινε ότι δε θα γνώρισα πολλούς ανθρώπους που θα μπορούσαν να είναι καλοί σύντροφοι, επειδή κατά κάποιο

τρόπο θα ήθελα να περιορίσω τον εαυτό μου στη συγγένεια. Είναι αλήθεια ότι η αναζήτηση και η εμφάνιση της συγγένειας, απαιτεί πολύ χρόνο και ενέργεια, και επομένως δεν μπορεί να γενικευτεί για όλους τους συντρόφους. Το αναρχικό κίνημα σε μια χώρα, μια πόλη ή ακόμη και μια γειτονιά δεν μπορεί να γίνει μια μεγάλη ομάδα συγγένειας. Το ζήτημα δεν είναι η μεγέθυνση των διάφορων ομάδων συγγένειας με περισσότερους συντρόφους, αλλά να καταστήσουμε δυνατό τον πολλαπλασιασμό των αυτόνομων ομάδων συγγένειας. Η αναζήτηση, η ανάπτυξη και η εμφάνιση της συγγένειας, οδηγεί σε μικρές ομάδες συντρόφων που γνωρίζονται μεταξύ τους, μοιράζονται αναλύσεις και κάνουν το πέρασμα στη δράση συλλογικά.

Η λέξη είναι ανεπαρκής. Η πτυχή «ομάδα» μιας ομάδας συγγένειας έχει πολύ συχνά επικριθεί, τόσο για λανθασμένους όσο και για σωστούς λόγους. Συχνά, υπάρχουν σύντροφοι που μοιράζονται την αντίληψη της συγγένειας, αλλά γίνεται πολύ πιο περίπλοκο όταν αρχίσουμε να μιλάμε για «ομάδες», που από τη μία πλευρά πηγαίνουν πέρα από έναν αυστηρό δια-προσωπικό χαρακτήρα, ενώ, από την άλλη πλευρά, φαίνεται να περιορίζουν την «ανάπτυξη». Οι αντιρρήσεις τότε συχνά συνίστανται στην επισήμανση των στρεβλών μηχανισμών του «εσωτερικού/εξωτερικού», του «μέσα/έξω», τους οποίους παρόμοιες ομάδες συγγένειας μπορεί να παράγουν (όπως για παράδειγμα, την παραίτηση κάποιου από τον προσωπικό του δρόμο για να ακολουθήσει τους άλλους, τη σκλήρυνση και τους μηχανισμούς που απορρέουν απ' αυτή, όπως ορισμένες μορφές ανταγωνισμού, ιεραρχίας, το αίσθημα ανωτερότητας ή κατωτερότητας, το φόβο, κ.τ.λ.). Αλλά αυτά τα προβλήματα προκύπτουν από κάθε μορφή οργάνωσης, και δεν συνδέονται αποκλειστικά με την συγγένεια. Το ζήτημα είναι επομένως περισσότερο να σκεφτούμε πως θα αποφύγουμε την αναζήτηση της συγγένειας που οδηγεί στην στασιμότητα και την παράλυση αντί της αυτοπραγμάτωσης, της διάδοσης και του πολλαπλασιασμού.

Η ομάδα συγγένειας δεν είναι το ίδιο πράγμα με έναν «πυρήνα» ενός κόμματος ή ένα σχηματισμό αντάρτικου πόλης. Από τη στιγμή που η αναζήτηση της είναι συνεχής, η συγγένεια συνεχώς εξελίσσεται. Μπορεί να «αναπτυχθεί» έως του σημείου εκείνου που το κοινό σχέδιο καθίσταται εφικτό, αλλά, από την άλλη πλευρά, μπορεί επίσης να «συρρικνωθεί» μέχρι το σημείο εκείνο που το κάθε κοινό εγχείρημα να καθίσταται αδύνατο. Το αρχιπέλαγος των ομάδων συγγένειας συνεπώς συνεχώς αλλάζει. Αυτή η συνεχής αλλαγή συχνά συνοδεύεται από κριτικές: τίποτα δεν μπορεί να αναπτυχθεί από αυτό, γιατί δεν είναι σταθερό. Είμαστε πεπεισμένοι για το αντίθετο: δεν υπάρχει τίποτα να οικοδομηθεί από τις οργανωτικές μορφές που περιστρέφονται γύρω από τον εαυτό τους, διαχωρισμένες από τα άτομα που τις αποτελούν. Γιατί, αργά ή γρήγορα, στην πρώτη επίθεση του εχθρού, θα εμφανιστούν δικαιολογίες και υπεκφυγές. Το μοναδικό έδαφος πάνω στο οποίο μπορούμε να οικοδομήσουμε είναι η αμοιβαία αναζήτηση της συγγένειας.

Τέλος, θέλουμε να τονίσουμε για άλλη μια φορά το γεγονός ότι αυτός ο τρόπος οργάνωσης έχει επίσης το πλεονέκτημα να είναι πολύ ανθεκτικός σε κατασταλτικές κινήσεις του κράτους, δεδομένου ότι δεν έχει αντιπροσωπευτικούς προμαχώνες, δομές ή ονομασίες να υπερασπίσει. Εκεί που οι σταθεροί σχηματισμοί και οι μεγάλες οργανώσεις μπορούν να διαλυθούν (από την καταστολή) μονομιάς εξαιτίας του ίδιου του γεγονότος ότι είναι περισσότερο στατικές, οι ομάδες συγγένειας παραμένουν ευέλικτες και δυναμικές, ακόμα και όταν η καταστολή χτυπάει. Καθώς οι ομάδες συγγένειας βασίζονται στην αμοιβαία γνωριμία και την εμπιστοσύνη, το ρίσκο της διείσδυσης, της χειραγώγησης και της κατάδοσης είναι πολύ περισσότερο περιορισμένο σε σχέση με τις μεγάλες οργανωτικές δομές των οποίων οι άνθρωποι μπορούν τυπικά να είναι μέλη, ή, διαφορετικά στο εσωτερικό διαφόρων θολών καταστάσεων που απλά κάποιος αρκεί να αναπαράγει συγκεκριμένες συμπεριφορές για να είναι μέρος του club. Η συγγένεια είναι μια πολύ δύσκολη βάση για να διαβρωθεί, ακριβώς επειδή ξεκινά από τις ιδέες και εξελίσσεται σύμφωνα με αυτές.

Αφορμαλιστική οργάνωση και σχεδιασμός

Θεωρούμε ότι οι αναρχικοί έχουν μεγαλύτερη ελευθερία και αυτονομία κινήσεων για να παρεμβαίνουν στις κοινωνικές συγκρούσεις αν οργανώνονται σε μικρές ομάδες που βασίζονται στην συγγένεια, παρά σε μεγάλους σχηματισμούς ή σε ποσοτικού χαρακτήρα οργανωτικές μορφές. Βεβαίως, είναι προτιμότερο, και συχνά αναγκαίο, αυτές οι μικρές ομάδες να καταφέρνουν να συνεννοηθούν στοιχειωδώς μεταξύ τους. Όχι για να μετασχηματιστούν σε μολώχ¹ ή φάλαγγες, αλλά για να πραγματοποιήσουν συγκεκριμένους κοινούς στόχους. Είναι ακριβώς αυτοί οι στόχοι που καθορίζουν την ένταση της συνεργασίας, της οργάνωσης. Δεν αποκλείεται μια ομάδα συγγένειας να οργανώσει μια διαδήλωση από μόνη της, αλλά σε πολλές περιπτώσεις, ο συντονισμός μεταξύ των διαφόρων ομάδων συγγένειας θα μπορούσε να είναι προτιμότερος και απαραίτητος για την υλοποίηση ενός συγκεκριμένου στόχου, σε λογικό χρονικό διάστημα. Η συνεργασία θα μπορούσε να γίνει πιο έντονη στην περίπτωση ενός σχεδίου αγώνα που εστιάζεται πιο μεσοπρόθεσμα, όπως για παράδειγμα, ένας συγκεκριμένος αγώνας ενάντια σε μια δομή της εξουσίας (η κατασκευή ενός στρατοπέδου συγκέντρωσης, μιας φυλακής, ενός πυρηνικού εργοστασίου...). Σε μια τέτοια περίπτωση θα μπορούσαμε να μιλάμε για μια *αφορμαλιστική οργάνωση*. *Οργάνωση* επειδή επιδιώκει να συντονίσει τις επιθυμίες, τα μέσα και τις ικανότητες μεταξύ των διαφορετικών ομάδων συγγένειας και των ατόμων που μοιράζονται ένα συγκεκριμένο σχέδιο. *Αφορμαλιστική* επειδή δεν πρόκειται περί της προώθησης μιας συγκεκριμένης ονομασίας, ή της ποσοτικής ενίσχυσης μια οργάνωσης, ή της υπογραφής ενός προγράμματος ή μιας διακήρυξης αρχών, αλλά αντίθετα πρόκειται περί της δημιουργίας ενός ευέλικτου και στοιχειώδους συντονισμού που απαντά στις ανάγκες του συγκεκριμένου αγώνα.

Κατά μια έννοια, η *αφορμαλιστική οργάνωση*, τοποθετείται επίσης στο πεδίο της συγγένειας, αλλά πηγαίνει πέρα από τον διαπροσωπικό παράγοντα. Υπάρχει μόνο υπό την παρουσία μιας συλλογικής προοπτικής και σχεδιασμού. Μια αφορμαλιστική οργάνωση είναι επομένως συνδεδεμένη άμεσα με έναν αγώνα, δεν μπορεί να υπάρξει ανεξάρτητα απ' αυτόν. Όπως είπαμε πιο πάνω, βοηθάει στην εκπλήρωση συγκεκριμένων απαιτήσεων που θέτει ο ορίζοντας ενός αγώνα, που δεν μπορεί καθόλου ή με πολύ μεγάλη δυσκολία να αναληφθεί από μια μόνο ομάδα συγγένειας. Μπορεί, για παράδειγμα, να επιτρέψει την συγκέντρωση των μέσων που κρίνονται απαραίτητα. Η αφορμαλιστική οργάνωση συνεπώς δεν στοχεύει να συγκεντρώσει όλους τους συντρόφους κάτω από την ίδια σημαία ή να μειώσει την αυτονομία των ομάδων συγγένειας και των ατόμων, αλλά να επιτρέψει τον διάλογο εντός αυτής της αυτονομίας. Δεν αποτελεί έναν τρόπο να κάνουμε τα πάντα μαζί, αλλά είναι ένα εργαλείο για να δώσουμε σώμα και ψυχή σε ένα κοινό σχέδιο, μέσα από τις συγκεκριμένες παρεμβάσεις των ομάδων συγγένειας και των ατομικότητων.

Τι σημαίνει να έχεις σχέδιο; Οι αναρχικοί θέλουν την καταστροφή κάθε εξουσίας, από αυτό μπορούμε να συμπεράνουμε ότι βρίσκονται σε διαρκή αναζήτηση των τρόπων να επιτύχουν αυτό το πράγμα. Με άλλα λόγια, μπορούμε προφανώς να είμαστε αναρχικοί και δραστήριοι ως τέτοιοι χωρίς ένα ειδικό σχέδιο αγώνα. Και αυτό είναι ό, τι συμβαίνει κατά κανόνα. Οι αναρχικοί είτε λιγότερο ή περισσότερο ακολουθούν τις κατευθύνσεις των οργανώσεων στις οποίες ανήκουν (το οποίο φαίνεται περισσότερο ένα πράγμα του παρελθόντος), είτε περιμένουν συγκρουσιακές καταστάσεις να συμβούν στις οποίες μπορούν να πάρουν μέρος, ή προσπαθούν να ενσωματώσουν όσες περισσότερες πτυχές του αναρχισμού μπορούν στην καθημερινή τους ζωή. Καμία απ' αυτές τις στάσεις δεν προϋποθέτει την ύπαρξη ενός πραγματικού σχεδιαστικού ορίζοντα, κάτι που, για να το καταστήσουμε σαφές, δεν κάνει αυτούς τους συντρόφους λιγότερο αναρχικούς. Ένα σχέδιο είναι αντίθετα βασισμένο στην ανάλυση του κοινωνικού, πολιτικού και οικονομικού πλαισίου μέσα στο οποίο βρισκόμαστε, από την οποία εξάγουμε μια προοπτική που μας επιτρέπει να παρέμβουμε είτε βραχυπρόθεσμα είτε μακροπρόθεσμα. Ένα σχέδιο συνεπώς ενσωματώνει μια σειρά από αναλύσεις, ιδέες και μεθόδους, που συντονίζονται για να πετύχουν ένα στόχο. Μπορούμε για παράδειγμα να εκδώσουμε μια αναρχική εφημερίδα επειδή είμαστε αναρχικοί και θέλουμε να διαδώσουμε τις ιδέες μας. Μια χαρά, αλλά μια πιο ολοκληρωμένη σχεδιαστική προσέγγιση θα απαιτούσε μια ανάλυση

των συνθηκών στις οποίες η έκδοση, κάτω από μια ορισμένη μορφή, θεωρείται επαρκής για να παρεμβαίνει στις συγκρουσιακές καταστάσεις που δημιουργούνται. Μπορούμε να αποφασίσουμε να δράσουμε ενάντια στις απελάσεις, ενάντια στην υποβάθμιση των συνθηκών της διαβίωσης, ενάντια στις φυλακές... επειδή όλα αυτά είναι απλά ασυμβίβαστα με τις ιδέες μας· ωστόσο η ανάπτυξη ενός σχεδίου θα απαιτούσε μια ανάλυση για να καταλάβουμε που μια αναρχική παρέμβαση θα ήταν πιο ενδιαφέρουσα, ποιες μέθοδοι θα πρέπει να χρησιμοποιηθούν, πώς να οδηγήσουμε σε ώθηση ή όξυνση της συγκρουσιακής δυναμικής σε μια δεδομένη χρονική περίοδο. Είναι προφανές ότι παρόμοιες σχεδιαστικές προοπτικές είναι συχνά η ευκαιρία για μια αφορμαλιστική οργάνωση, ένας συντονισμός μεταξύ διαφορετικών αναρχικών ομάδων και ατόμων.

Η αφορμαλιστική οργάνωση επομένως δεν μπορεί να ιδρυθεί, να συστηθεί ή να καταργηθεί. Γεννιέται με έναν εντελώς φυσικό τρόπο, σύμφωνα με τις ανάγκες του αγωνιστικού σχεδίου και εξαφανίζεται τη στιγμή που αυτό το σχέδιο θα υλοποιηθεί, ή όταν πιστεύουμε ότι δεν είναι πλέον δυνατόν ή χρήσιμο να το υλοποιήσουμε. Αυτή δεν ταυτίζεται με τον συνολικό αγώνα ο οποίος βρίσκεται σε εξέλιξη: τις τόσες οργανωτικές μορφές, τους χώρους συνάντησης, τις συνελεύσεις, κλπ. που παράγονται από έναν αγώνα και θα υπάρχουν ανεξάρτητα από την αφορμαλιστική οργάνωση, κάτι που δεν σημαίνει ότι οι αναρχικοί δεν θα είναι σε θέση να τα παρακολουθήσουν.

Οι «άλλοι»

Μέχρι εδώ μιλήσαμε κυρίως για τις οργανωτικές μορφές μεταξύ των αναρχικών. Χωρίς αμφιβολία πολλές εξεγέρσεις παρέχουν πολύτιμες γνώσεις οι οποίες έχουν πολλούς παραλληλισμούς με όσα έχουμε συζητήσει μέχρι τώρα. Ας θυμηθούμε για παράδειγμα τις εξεγέρσεις που εκδηλώθηκαν τα τελευταία χρόνια σε διάφορες μητροπόλεις. Πολλοί εξεγερμένοι οργανώθηκαν σε ευέλικτες ομάδες. Ας θυμηθούμε επίσης τις εξεγέρσεις από την άλλη πλευρά της Μεσογείου. Δεν υπήρξε καμία ανάγκη για μια ισχυρή οργάνωση ή οποιαδήποτε εκπροσώπηση των εκμεταλλευόμενων για να λάμψουν αυτές τις εξεγέρσεις· η σπονδυλική τους στήλη ήταν πράγματι οι πολλαπλές, άτυπες μορφές της αυτο-οργάνωσης. Φυσικά, δεν εκφράζουμε εδώ οποιαδήποτε κρίση για το «περιεχόμενο» αυτών των εξεγέρσεων, χωρίς όμως μάλλον αντιεξουσιαστικές οργανωτικές μορφές, θα ήταν απλώς αδιανόητο ότι θα μπορούσαν να βαδίσουν προς οποιαδήποτε απελευθερωτική ή ελευθεριακή κατεύθυνση.

Είναι καιρός να αποχαιρετίσουμε, μια για πάντα τα πολιτικά αντανακλαστικά, ειδικά τώρα, που οι εξεγέρσεις αυτές δεν ακολουθούν πλέον τα πολιτικά κριτήρια. Οι εξεγέρσεις και οι στασιασμοί δεν πρέπει να καθοδηγηθούν, ούτε από τους εξουσιαστές ούτε από τους αναρχικούς. Δεν απαιτούν να οργανωθούν σε οποιοδήποτε μεγάλο σχηματισμό. Το γεγονός αυτό δεν αποκλείει ωστόσο ότι η συμβολή μας σε τέτοια γεγονότα, που είναι πραγματικά κοινωνικά φαινόμενα, δεν μπορεί να παραμείνει απλώς αυθόρμητη εάν επιδιώκει να είναι μια *ποιοτική* συμβολή, αλλά απαιτεί μια συγκεκριμένη οργάνωση και διαμόρφωση ενός ανατρεπτικού σχεδίου. Όμως, οι εκμεταλλευόμενοι και οι αποκλεισμένοι δεν χρειάζονται τους αναρχικούς για να εξεγερθούν ή να ξεκινήσουν μια εξέγερση. Μπορούμε μόνο να είμαστε ένα πρόσθετο στοιχείο, ευπρόσδεκτο ή όχι: μια ποιοτική παρουσία. Αλλά η οποία παραμένει, παρόλα αυτά, σημαντική αν θέλουμε τα εξεγερσιακά ρήγματα να πάρουν μια αναρχική κατεύθυνση.

Εφόσον οι εκμεταλλευόμενοι και οι αποκλεισμένοι είναι απολύτως ικανοί να εξεγερθούν χωρίς τους αναρχικούς και την βοήθεια τους, όχι για αυτό τον λόγο γίνεται να πούμε ότι είμαστε έτοιμοι να εγκαταλείψουμε την αναζήτηση των τρόπων και των πεδίων στα οποία μπορούμε να αγωνιστούμε μαζί τους. Αυτοί οι τρόποι και τα πεδία δεν είναι οι «φυσικές», «αυτόματες» συνέπειες των ιστορικών συνθηκών. Η συνάντηση μεταξύ των ομάδων συγγένειας, όπως είναι η αφορμαλιστική οργάνωση των αναρχικών και των εκμεταλλευόμενων που είναι πρόθυμοι να

αγωνιστούν, επιτυγχάνεται με τον καλύτερο τρόπο μέσα στον ίδιο τον αγώνα, ή τουλάχιστον στην πρόταση για έναν αγώνα. Η ανάγκη της διάδοσης και της ανάπτυξης των αναρχικών ιδεών είναι αδιαμφισβήτητη και με κανένα τρόπο δεν θα πρέπει να τις κρύψουμε, να τις παραμερίσουμε ή να τις συγκαλύψουμε στο όνομα οποιασδήποτε στρατηγικής, όμως μέσα σε ένα σχέδιο εξεγερσιακού αγώνα, η ουσία δεν βρίσκεται στο να μεταστρέψεις το μεγαλύτερο μέρος των εκμεταλλευόμενων και των αποκλεισμένων προς τις δικές σου ιδέες, αλλά αντίθετα να κάνεις εφικτές ορισμένες εμπειρίες αγώνα με την αναρχική μεθοδολογία (επίθεση, αυτοοργάνωση και διαρκή σύγκρουση). Ανάλογα με τις υποθέσεις και τα σχέδια, θα πρέπει να σκεφτούμε αποτελεσματικά τις οργανωτικές μορφές εκείνες που αυτή η συνάντηση μεταξύ αναρχικών και εκείνων που θέλουν να αγωνιστούν σε μια ριζοσπαστική βάση μπορεί να πάρει. Αυτές οι οργανωτικές μορφές σίγουρα δεν μπορούν να είναι αποκλειστικά ένας αναρχικός αστερισμός, δεδομένου ότι και άλλοι εξεγερμένοι λαμβάνουν μέρος σε αυτές. Ως εκ τούτου (οι εξεγερσιακές καταστάσεις) δεν υποστηρίζονται για να "προωθήσουν" τον αναρχισμό, αλλά με στόχο να δοθεί συγκεκριμένη μορφή και ουσία στον εξεγερσιακό αγώνα.

Ορισμένα κείμενα, γραμμένα πάνω σε συγκεκριμένες εμπειρίες, αναφέρουν "πυρήνες βάσης" που σχηματίζονται στο πλαίσιο ενός ειδικού αγώνα, μορφές οργάνωσης που βασίζονται στα τρία θεμελιώδη χαρακτηριστικά της εξεγερσιακής μεθόδου. Οι αναρχικοί παίρνουν μέρος σ' αυτούς τους αγώνες αλλά ανάμεσα σ' άλλους. Κατά μια έννοια, οι «πυρήνες βάσης» είναι κυρίως σημεία οργανωτικής αναφοράς (όχι του αναρχισμού, αλλά του τρέχοντος αγώνα). Εργάζονται κάπως σαν τους πνεύμονες του εξεγερσιακού αγώνα. Όταν αυτός ο αγώνας είναι έντονος, εμπλέκουν πολλούς ανθρώπους, στη συνέχεια, μειώνονται ποσοτικά, όταν η θερμοκρασία πέφτει. Η ονομασία αυτών των οργανωτικών μορφών έχει προφανώς μικρή, ίσως και καθόλου, σημασία. Το θέμα είναι να αναρωτηθούμε αν, στο πλαίσιο κάποιου σχεδίου αγώνα, τέτοιες μορφές οργάνωσης, είναι εφικτές και αναγκαίες. Πρέπει να τονίσουμε επίσης, ότι δεν πρόκειται για συλλογικότητες, για επιτροπές, για συνελεύσεις γειτονιάς, κ.λπ. οι οποίες συνήθως προϋπάρχουν, και οι οποίες έχουν γενικά ως στόχο τους να διαρκέσουν και η σύνθεση των οποίων είναι σπάνια αντι-πολιτική και αυτόνομη (με δεδομένη την παρουσία διαφόρων θεσμικών στοιχείων). Οι «πυρήνες βάσης» σχηματίζονται εντός ενός συγκεκριμένου σχεδίου και έχουν ένα μόνο συγκεκριμένο στόχο: την επίθεση και την καταστροφή κάποιας πτυχής της κυριαρχίας. Δεν είναι παρα-συνδικαλιστικές οργανώσεις που υπερασπίζονται τα συμφέροντα μιας κοινωνικής ομάδας (επιτροπές ανέργων, συνελεύσεις φοιτητών...) αλλά οργανωτικές ευκαιρίες προσανατολισμένες προς την επίθεση. Η εμπειρία της αυτοοργάνωσης και της επίθεσης δεν εγγυάται σε καμία περίπτωση, προφανώς, ότι, στον επόμενο αγώνα, οι εκμεταλλευόμενοι δεν θα δεχθούν ή δεν θα ανεχθούν τα θεσμικά στοιχεία. Αλλά χωρίς αυτές τις εμπειρίες, αυτός ο τύπος αντίδρασης θα ήταν σχεδόν αδιανόητος.

Για να ανακεφαλαιώσουμε, κατά τη γνώμη μας, δεν τίθεται σήμερα ζήτημα, να σχηματίσουμε οργανώσεις που θα «προσελκύσουν τις μάζες» ή θα τις οργανώσουν, αλλά που θα είναι σε θέση να αναπτύξουν και να θέσουν σε πρακτική συγκεκριμένες προτάσεις αγώνα. Εντός αυτών των προτάσεων αγώνα, εξεγερσιακού χαρακτήρα, θα πρέπει λοιπόν να σκεφτούμε τις μορφές οργάνωσης που κρίνονται αναγκαίες και επαρκείς ώστε να πραγματώσουμε την προτεινόμενη επίθεση. Ας τονίσουμε ακόμη μια φορά ότι αυτές οι οργανωτικές μορφές δεν συνεπάγονται κατ' ανάγκην δομές με συναντήσεις, χώρους συνάντησης, κλπ., αλλά ότι μπορεί επίσης να γεννηθούν απ' ευθείας στο δρόμο, κατά τη διάρκεια του αγώνα. Σε ορισμένα μέρη, μπορεί για παράδειγμα να είναι πιο εύκολο να δημιουργηθούν "σημεία αναφοράς" ή "πυρήνες βάσης" με τους υπόλοιπους εκμεταλλευόμενους διαρρηγνύοντας την κανονικότητα, με τη δημιουργία ενός οδοφράγματος στο δρόμο ... αντί να περιμένουμε να συναντηθούμε όλοι κάπου για να συζητήσουμε το ενδεχόμενο ενός οδοφράγματος. Οι πτυχές αυτές δεν μπορεί να αφεθούν αποκλειστικά στο τυχαίο και το αυθόρμητο. Μια σχεδιαστική προοπτική επιτρέπει την εμβάθυνση και την αξιολόγηση των διαφορετικών επιλογών και της συνάφειας/σχέσης τους.

Εν κατακλείδι

Αν το ζήτημα δεν είναι πλέον το πως θα οργανώσουμε τους ανθρώπους για τον αγώνα, μετατοπίζεται στο πως να οργανώσουμε τον αγώνα. Από τη μεριά μας θεωρούμε ότι το αρχιπέλαγος των ομάδων συγγένειας, αυτόνομων μεταξύ τους, οι οποίες μπορούν να συμπράττουν ανάλογα με τις προοπτικές που μοιράζονται και τα σχέδια αγώνα, είναι ο καλύτερος τρόπος για να οδηγήσει άμεσα στην επίθεση. Αυτή η αντίληψη προσφέρει τη μεγαλύτερη αυτονομία και το μεγαλύτερο δυνατό πεδίο δράσης. Στο πλαίσιο των εξεγερσιακών σχεδίων, είναι αναγκαίο και εφικτό να βρούμε τους τρόπους για να οργανωθούμε αφορμαλιστικά, κάτι που θα επιτρέψει τη συνάντηση μεταξύ αναρχικών και άλλων εξεγερμένων, μορφές οργάνωσης που δεν προορίζονται να διαρκέσουν, αλλά προσανατολίζονται προς ένα συγκεκριμένο, εξεγερσιακό στόχο.

Μετάφραση από το περιοδικό Salto - subversion & anarchie, τεύχος 2, Νοέμβριος 2012 (Βρυξέλλες)